

Streszczenie:

Diagnoza dostępności usług blisko domu w Warszawie

1 Kontekst diagnozy

W celu zaspokojenia podstawowych potrzeb mieszkańców oraz zapewnienia im poczucia równowagi i bezpieczeństwa w życiu codziennym konieczna jest poprawa dostępności podstawowych usług, co może zostać osiągnięte m.in. poprzez organizację i rozwinięcie sieci centrów dzielnicowych. Takie założenie przyjmuje cel operacyjny 2.3. Korzystamy z usług blisko domu, wchodzący w skład celu strategicznego - Wygodna lokalność Strategii Warszawa 2030, który skupia się na zmniejszaniu różnic rozwojowych między dzielnicami, tak aby funkcje miejskie łączyły się z funkcjami miejsca zamieszkania gwarantując zaspokojenie codziennych potrzeb. Analogiczne strategie i diagnozy przeprowadzają inne Polskie i zagraniczne miasta w celu osiągnięcia zrównoważonego rozwoju i zapewnienia komfortowego życia w bezpiecznym i zdrowym otoczeniu.

Celem niniejszej diagnozy jest identyfikacja i analiza danych oraz wskazanie kierunków rozwoju miasta Warszawa. Głównymi obszarami zainteresowania jest dostępność i jakość usług edukacyjnych, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, usług rekreacyjno-sportowych, oraz dopasowanie ich do oczekiwań, zmieniających się potrzeb i struktury demograficznej mieszkańców Warszawy.

Dane poddane eksploracji stanowią podstawę do sformułowania głównych problemów, celów i kierunków rozwoju, które zostaną uwzględnione w programie. Kluczowe wnioski z diagnozy przedstawiono poniżej w podziale na obszary analizy.

2 Demografia Warszawy w kontekście usług blisko domu

2.1 Rozmieszczenie ludności

W usługach blisko domu ważne jest, aby warszawskie usługi były w bliskim zasięgu dla jak największej liczby jednostek, dlatego istotne jest prześledzenie zagęszczenia oraz struktury ludności poszczególnych dzielnic oraz zidentyfikowanie mających miejsce trendów.

- Ponad 1/3 całej populacji Warszawy (38%) jest skupiona w czterech z osiemnastu dzielnic: Mokotowie (12%), Pradze Południe (10%), Ursynowie (8%) oraz Woli (8%). Najwięcej ludności skupione jest w centralnej części Warszawy i to tam wskaźnik zagęszczenia jest największy. Najmniej osób, w stosunku do powierzchni danego terytorium, zamieszkuje tereny najbardziej oddalone od centrum. Nie zachodzi zatem silna pozytywna korelacja powierzchni oraz liczby zamieszkałych osób.
- Analiza aktywności dziennej potwierdza centralizację, jeśli chodzi o położenie ośrodków gospodarczych. W dzień powszedni najczęstszym kierunkiem wybieranym na mapie Warszawy jest Śródmieście.
- Warszawa tak jak inne kraje europejskie staje przed wyzwaniem starzejącego się społeczeństwa - w latach 2010-2019 zarejestrowano wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym z 21,1% do 24,4%, a wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi należy do jednego z najwyższych w Polsce (32%). Dominującą w 2018 roku grupą społeczną były osoby w wieku produkcyjnym (58%), jednak w stosunku do roku poprzedniego odnotowano spadek udziału tej części populacji na korzyść osób w wieku przedprodukcyjnym (18%) i poprodukcyjnym (24%). Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadają średnio

73 osoby w wieku 18-59/64 lata, co oznacza duże obciążenie kosztami utrzymania dzieci i osób starszych (placówki edukacyjne, opieka zdrowotna).

- We wszystkich dzielnicach najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym.
- Największy udział osób w wieku przedprodukcyjnym występuje na Białołęce (26,10%) i w Wilanowie (27,90%), gdzie przyrost naturalny na 1000 mieszkańców jest największy, w wieku produkcyjnym również na pierwszym miejscu jest Białołęka (62,50%), dalej Praga Północ (60,40%) i Wesoła (60,20%).
- Najwyższy odsetek osób w wieku poprodukcyjnym występuje na Śródmieściu (29,70%), Mokotowie (28,40%), a więc w centralnych (najstarszych) regionach.
- Analiza migracji wewnętrznych i zewnętrznych wskazuje, że największe ruchy ludności dotyczą osób w wieku 25-29 oraz 30-34 lata, które zarówno najliczniej napływały jak i odpływały z Warszawy. Dla nich też saldo migracji jest dodatnie i największe.
- W przypadku migracji wewnętrznych największa różnica między liczbą osób napływających a odpływających występuje na Białołęce, Wilanowie, Wawrze oraz Bemowie, co wynika ze stopniowego rozwoju i rozbudowy tych dzielnic i powstawania w nich nowych osiedli, zamieszkiwanych przede wszystkim przez ludzi młodych z dziećmi. Z odwrotną sytuacją mamy do czynienia w przypadku centralnej Warszawy – Śródmieścia, Pragi Północ, ale także Ursynowa -liczba mieszkańców przeprowadzających się do innych dzielnic przewyższa tę napływającą.

Podsumowując, dzielnice wykazują zróżnicowanie zarówno ze względu na liczebność mieszkańców jak i ich strukturę wiekową, co może przekładać się na zróżnicowaną skalę i zakres potrzeb. Stopniowy rozwój dzielnic obrzeżnych i napływ młodych ludzi może w przyszłości powodować wzrost popytu zwłaszcza na usługi edukacyjne i opiekuńcze

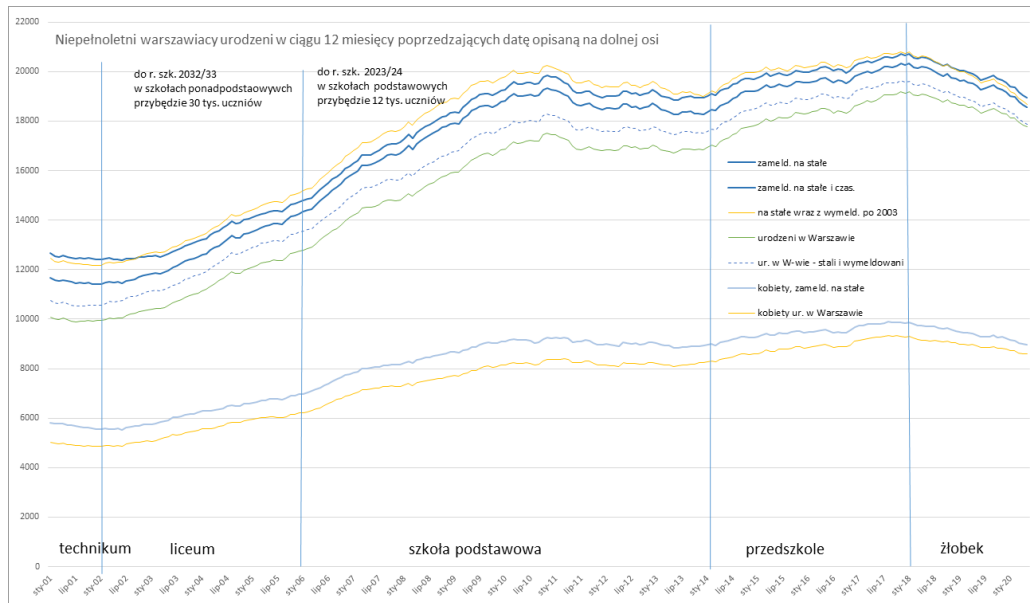
2.2 Prognoza struktury ludności

Planując rozwój Warszawy należy zwrócić uwagę na to, jak będzie zmieniać się struktura i rozmieszczenie ludności w kolejnych latach, jest to ważne z punktu widzenia planowania przestrzennego, a także dostosowywania zakresu usług do potrzeb ludności.

- Największy przyrost ludności szacowany jest w Wilanowie oraz Białołęce. Wzrost liczby mieszkańców będzie dotyczył również dzielnic charakteryzujących się najniższą gęstością zaludnienia – Wesołej, Wawra i Rembertowa oraz Włoch. W pozostałych dzielnicach spodziewany jest ubytek liczby mieszkańców – największy w dzielnicach: Ochota, Praga-Południe i Targówek. Znaczącym czynnikiem, wpływającym na zmianę liczby mieszkańców w wymienionych dzielnicach są inwestycje deweloperskie oraz rozbudowa komunikacji miejskiej.
- Analiza urodzeń z poziomu konkretnych roczników pozwala na obserwację liczebności populacji na konkretnych etapach edukacji w kolejnych latach. W 2017 roku zaobserwowano szczyt liczby urodzeń, a urodzone wtedy dzieci wchodziły właśnie w wiek przedszkolny. Oczekiwany jest więc wzrostowy trend liczby dzieci zarówno w przedszkolach jak i szkołach podstawowych i ponadpodstawowych (Wykres 1).
- Analiza urodzeń wskazuje, że rosła będzie również liczba osób wchodzących w wiek produkcyjny, co jest przełamaniem długoletniego trendu spadkowego.

- W najbliższych latach spodziewana jest również mniejsza niż do tej pory wielkości grupy osób kończących 65 r.ż.

Wykres 1. Liczba zameldowań oraz urodzeń w okresie kolejnych 12 miesięcy osób, które nie przekroczyły 19 lat

Źródło: Urząd Miasta Stołecznego Warszawy

3 Dostępność usług

Ocenę dostępności usług przeprowadzono stosując miary:

- subiektywne – ocena dostępności dokonana przez nabywców usług - czas dojazdu, możliwość dotarcia do placówki świadczącej określone usługi
- obiektywne - liczba placówek usługowych na 1 000 mieszkańców, liczba mieszkańców mających dostęp do usługi w określonym czasie.

Dodatkowo wskazano jak działalność i jakość poszczególnych instytucji i usług oceniają mieszkańcy.

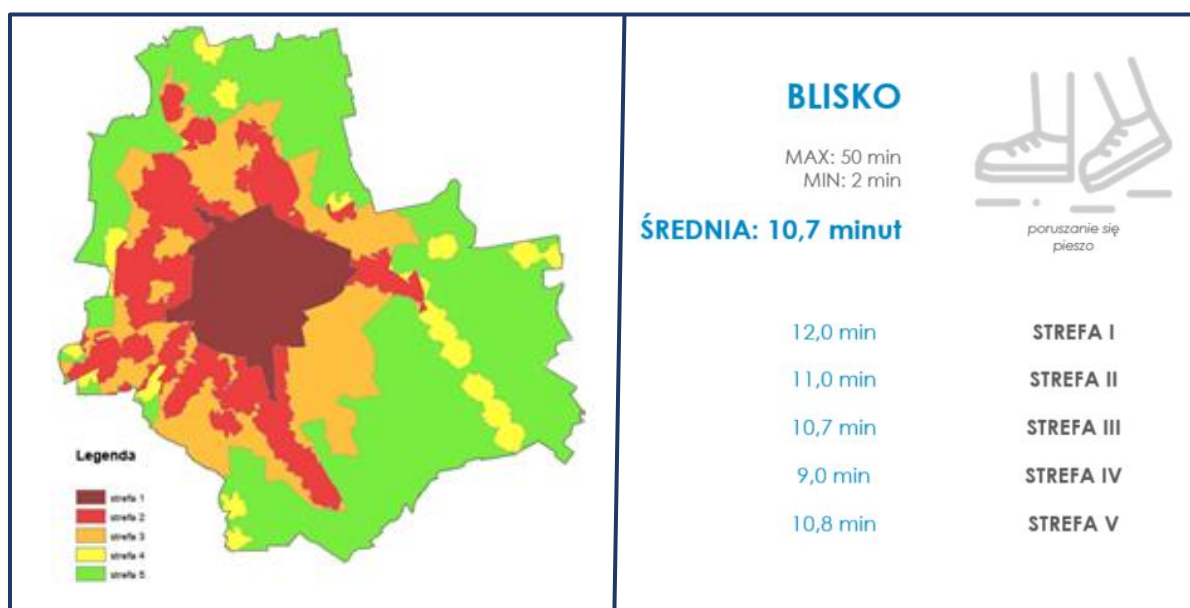
3.1 Analiza percepcji odległości wśród mieszkańców Warszawy

Badanie preferencji respondentów co do czasu dotarcia różnymi formami transportu do wybranych usług i miejsc (usług oświatowych, zdrowotnych, ośrodków kulturalnych, miejsc zieleni, sportu i rekreacji, handlu i usług komercyjnych oraz komunikacji publicznej) dostarczyło następujących wyników:

- „Blisko” dla mieszkańców Warszawy oznaczają przemieszczenia w przestrzeni miejskiej trwające 11 minut pieszo, 13 minut rowerem, 14 minut samochodem i 14 minut komunikacją publiczną.
- „Daleko” dla respondentów oznaczają przemieszczenia trwające 33 minuty pieszo, 38 minut rowerem, 50 minut samochodem i 43 minuty komunikacją publiczną.
- **Najbardziej wymagający okazali się być** mieszkańcy strefy IV, czyli strefy przedmieść z dość dobrym dostępem do transportu kolejowego. Wskazywali oni najkrótsze przemieszczenia w przypadku każdego środka komunikacji (9 minut pieszo, 12,5 minuty rowerem, po 13 minut

samochodem i komunikacją publiczną). **Mieszkańcy tej strefy również dla określenia „daleko” najczęściej wskazywali krótsze podróże niż badani z innych stref** (28 minut pieszo, 36 minut rowerem, 44 minuty samochodem i 39,5 minuty komunikacją publiczną).

Rysunek 1. Percepcja odległości wśród mieszkańców miasta

*Obszar miasta podzielono na 5 stref, w zależności od odległości od centrum oraz z uwzględnieniem rodzaju zabudowy.

- **Najmniej wymagający okazali się być mieszkańcy strefy I oraz V**, wskazując znacznie dłuższe przemieszczenia. Najwyższą średnią czasu przemieszczeń pieszych dla określeń „blisko” i „daleko” charakteryzowali się mieszkańcy strefy I, czyli strefy śródmiejskiej, co wiązać można z większą niż w innych strefach dostępnością usług.
- **Najwyższą średnią czasu podróży rowerowych** dla obu określeń wyróżnili się mieszkańcy strefy V, a więc strefy przedmieść z gorszą dostępnością transportu kolejowego.
- Czas dotarcia do badanych usług i miejsc związany jest z pełnionymi przez nie funkcjami oraz zakresem i zasięgiem działalności. Czas ten wydłuża się wraz z kolejnymi szczeblami hierarchii usług w kategoriach: oświata, tereny zieleni, sport i rekreacja, zdrowie oraz handel

Tabela 1. Preferowany czas pieszego dojścia do usług

Kategoria	Usługa	Czas (min)
Oświata	Żłobek	10,4
	Przedszkole	10,8
	Szkoła podstawowa	11,7
	Szkoła ponadpodstawowa	14,0
Kultura	Biblioteka, klub osiedlowy, miejsce aktywności lokalnej	12,9
	Dzielnicy dom kultury	14,2
	Duża instytucja kultury	17,2
	Klub seniora, dom dziennego pobytu	16,3
Zdrowie i pomoc społeczna	Apteka	10,5
	Podstawowa opieka zdrowotna – internista/pediatra	12,4
	Specjalistyczna opieka zdrowotna	14,8
	Szpital	18,3

Kategoria	Usługa	Czas (min)
	Zakład opiekuńczo-leczniczy/zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy/hospicjum	21,8

- **Najbardziej wymagającą grupą są najmłodszy mieszkańcy Warszawy, chcą szybko dotrzeć przede wszystkim do miejsc, z których korzystają** (placówki oświatowe, kulturalne, sportowe i rekreacyjne itd.). **Mają także duże wymagania dotyczące dostępności służby zdrowia.**
- **Osoby w wieku produkcyjnym**, zwłaszcza w wieku 20-29 lat **gotowe są dłużej aniżeli pozostali badani dojeżdżać do placówek usługowych i miejsc samochodem oraz komunikacją publiczną** aniżeli osoby w innym wieku.
- **Najstarsi badani są gotowi poświęcić więcej czasu niż pozostali na dotarcie do placówek handlowych i usługowych.** Oczekują natomiast **szybkiego dotarcia do usług medycznych oraz klubu seniora.**

3.2 Dostępność przestrzenna wybranych usług w Warszawie

W celu określenia dostępności przestrzennej wybranych placówek usługowych zastosowano następującą metodę mierzenia dostępności odległością do celu podróży oraz dostępność mierzoną izochronami. Uwzględniono także sieć transportową, lokalizację placówek oraz strukturę demograficzną ludności, co pozwoliło m.in. określić odległość do placówki, odsetek ludności w zasięgu danej izochrony oraz czas i możliwość dojazdu za pomocą komunikacji miejskiej.

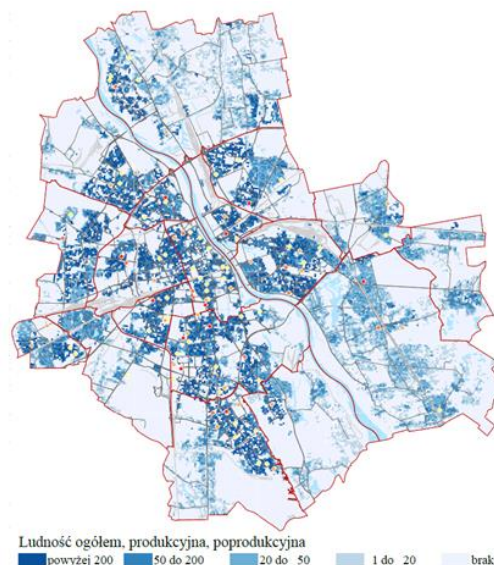
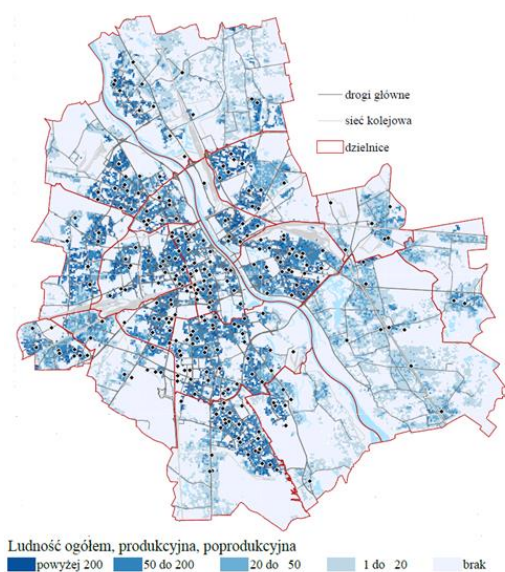
Analizie poddano jednostki świadczące usługi zdrowotne, edukacyjne, opiekuńcze oraz instytucje kultury.

3.2.1 Zdrowie

Placówki POZ

- Miasto Warszawa posiada najwięcej podmiotów ambulatoryjnych - 1362, są to zarówno placówki świadczące usługi w ramach NFZ jak i komercyjnie spośród miast zamieszkiwanych przez ponad 100 tys. osób.
- W okresie 2017-2019 w ramach **POZ świadczenia realizowały 324 placówki, których rozmieszczenie było zróżnicowane. Rozmieszczenie placówek w lewobrzeżnej części Warszawy koreluje z rozmieszczeniem i gęstością zaludnienia** (w najlepszej sytuacji są tereny Pragi Południe i Pragi Północ), **zaś w przypadku Warszawy prawobrzeżnej zarówno rozmieszczenie placówek jak i nasycenie nimi w zdecydowanie mniejszym stopniu odpowiada rozkładowi przestrzennemu ludności** (w najgorszej sytuacji są dzielnice: Wesoła, Rembertów, Wawer i Białołęka)
- **Największa liczba mieszkańców na jedną placówkę przypada w dzielnicy Bemowo** (blisko 20 tys. osób), Wesoła Targówek, Bielany i Wawer (ponad 10 tys.). Najlepsza sytuacja panuje w dzielnicy Śródmieście, gdzie na jedną placówkę POZ przypadają 1 692 osoby.
- Na jedną placówkę POZ w Warszawie przypadają 1 362 osoby w wieku poprodukcyjnym (najlepsza sytuacja występuje w dzielnicach Śródmieście, Wilanów i Rembertów, a najtrudniejsza na Bemowie, Targówku i Bielaniech), 3 721 osób w wieku produkcyjnym (najwyższy wskaźnik odnotowano na Bemowie, najniższy zaś w dzielnicy Śródmieście) i 996 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (najwyższe wskaźniki odnotowano dla dzielnic peryferyjnych: Bemowo, Wesoła, Białołęka i Wawer, najniższe zaś w Śródmieściu).

- W okresach 2017-2018 i 2019 w placówkach POZ udzielono ponad 1,5 mln porad lekarskich,

z tego aż 80% osobom dorosłym. Liczba udzielonych porad jest wyraźnie związana z wielkością i ofertą placówek POZ oraz gęstością ich rozmieszczenia.

Rysunek 2. Rozmieszczenie POZ na tle rozmieszczenia ludności ogółem

Rysunek 3. Liczba porad udzielonych osobom dorosłym na tle rozmieszczenia ludności ogółem

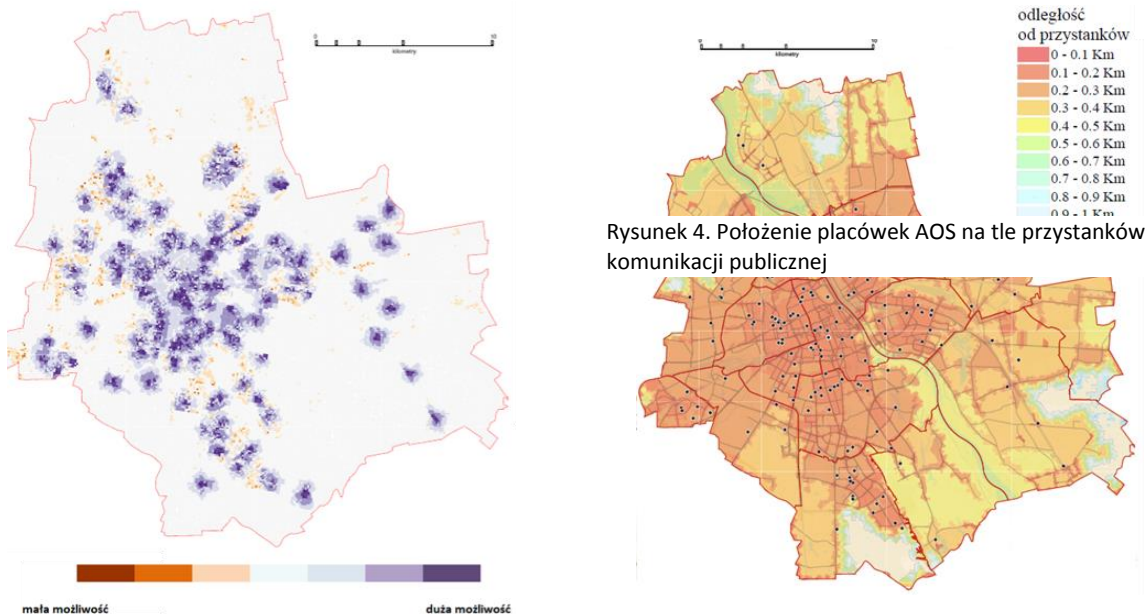
- W przypadku dzielnic **Targówek, Praga Południe, Bielany, Wawer, Ursynów czy Rembertów**, gdzie ponad 75% wszystkich osób przyjmujących porady w tych dzielnicach stanowią ich mieszkańcy można stwierdzić, że **mamy do czynienia z usługami lekarskimi „blisko domu”**.
- Największe możliwości skorzystania z usług POZ (bliskość placówki i mniejsza liczba potencjalnych pacjentów) występują w Śródmieściu i fragmencie Pragi Południe; liczba potencjalnych korzystających wzrasta na Mokotowie i Ursynowie, ale dostępność fizyczna obiektów pozostaje dalej dobra. Obszary o rozproszonej zabudowie (Wawer, Rembertów, Wesoła, Wilanów) oferują zdecydowanie gorsze możliwości ze względu na odległość do placówki i liczbę potencjalnych pacjentów.
- Średnia odległość do najbliższej placówki POZ w Warszawie wynosi 1,42 km. Najmniejsza średnia odległość występuje w Śródmieściu i wynosi 0,54 km. Największa odległość do placówki POZ notowana jest w Wesołej – 2,56 km, co oznacza, że mieści się one w izochronie 25 minut.
- W 49 jednostkach MSI mieszkańcy mają placówki POZ w odległości do 800 m, co oznacza dojeżdżenie w 10 minut do placówki. Największa odległość do placówek POZ występuje w jednostkach MSI: Plac Wojska Polskiego – 4,94 km oraz Kobiałka, Wólka Węglowa, Kępa Zawadowska i Wola Grzybowska (powyżej 4 km).
- **Odległość POZ od przystanków na przeważającej części miasta (w tym na obszarach peryferyjnych) nie przekracza 400 metrów.** Większa odległość występuje na fragmentach Wilanowa, w mniejszym stopniu w Wesołej i w Wawrze. W podobnie niekorzystnej sytuacji jak Wilanów jest Białołęka.
- **Ogółem 65% warszawiaków ocenia działalność przychodni publicznych jako dobre.** Osobami, które źle je oceniają są przede wszystkim osoby powyżej 60 roku życia, które częściej niż inne

grupy korzystają z opieki medycznej. **Pozytywnie oceniane były głównie placówki mieszczące się na Woli (81%), Ursynowie (76%), Śródmieściu (73%). Na złe działanie przychodni zwracali uwagę przede wszystkim mieszkańcy Pragi Północ (20%) i Targówka (15%).**

- **Krótki czas oczekiwania** na lekarza pierwszego kontaktu występuje głównie w Wilanowie (uważa tak 59% osób), Woli (55%), Bemowie (52%) i Śródmieściu (52%), co związane jest z dużą liczbą placówek medycznych w tych rejonach. **Natomiast czas oczekiwania na lekarza specjalistę jest we wszystkich dzielnicach zazwyczaj określony był jako długi.**

Placówki AOS

- W okresie 2017-2019 w ramach AOS w Warszawie świadczenia realizowały 211 placówki, a co trzecia placówka zlokalizowana była w dzielnicy Śródmieście.
- Nasycenie placówkami AOS, tak jak POZ jest zróżnicowane i w lewobrzeżnej części Warszawy koreluje z rozmieszczeniem i gęstością zaludnienia, zaś w prawobrzeżnej jest zdecydowanie mniejsze.
- Na jedną poradnię przypada 9 339 mieszkańców stolicy, najwięcej – ponad 45 tys. osób w dzielnicach Białołęka, Bemowo i Wilanów (ponad 20 tys. osób). Najlepsza sytuacja panuje w dzielnicy śródmieście (1715 osób na jedną placówkę AOS).

Rysunek 4. Położenie placówek AOS na tle przystanków komunikacji publicznej

- Na placówkę AOS przypada w Warszawie 2 092 osoby w wieku poprodukcyjnym, najwyższe wskaźniki odnotowano dla dzielnic peryferyjnych: Bemowo, Białołęka i Bielany, najniższe w Śródmieściu. Na placówkę przypada średnio 5 715 osób w wieku produkcyjnym (najwięcej na Białołęce – 30 156, najmniej w Śródmieściu – 1 027) i 1 529 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (najwięcej na Białołęce – 10 800, najmniej w Śródmieściu – 203).

Rysunek 3. Odległość od placówek AOS w stosunku do liczby ludności

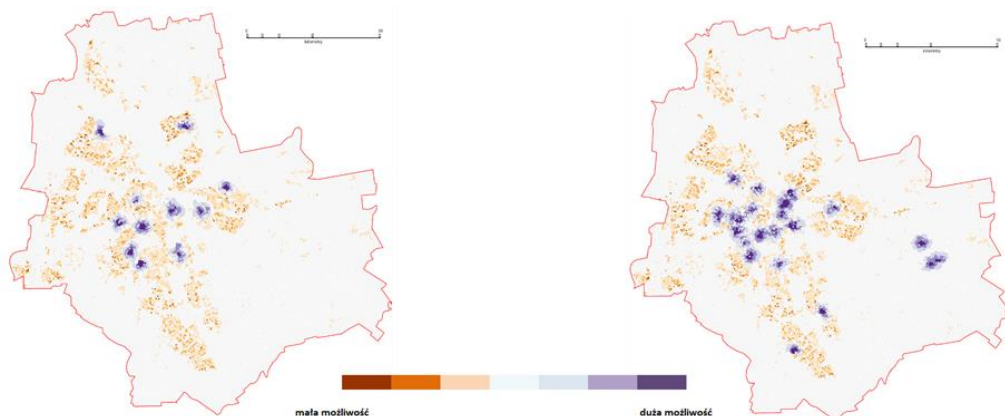
- **Deprywacja potrzeb z zakresu specjalistycznych porad zdrowotnych występuje na obszarach Białołęki, Ursusa, Bemowa, Targówka, Bielany. Duże możliwości natomiast występują w centralnej części oraz wyspowo w pozostałych dzielnicach tj. Ursynów, Ursus, Włochy, Białołęka, Rembertów czy Wawer.**
- Średnia odległość do najbliższej placówki AOS w Warszawie wynosi 1,88 km, tj. o blisko 0,5 km więcej niż w przypadku placówek POZ. Najmniejsza średnia odległość występuje w Śródmieściu

i wynosi 0,67 km. Największa odległość do placówki AOS notowana jest w Wesołej – 4,31, Białołęce, Bielanych, Wawrze i Wilanowie (ponad 2 km).

- Wyniki analiz wykonanych w skali jednostek MSI wskazują, że najbliżej do placówek AOS mają mieszkańcy Starego Mokotowa – 420 metrów. Krótki czas dojścia mają również mieszkańcy Starych Bielanych, Śródmieścia Południowego oraz Nowolipek.
- **Zdecydowana większość poradni specjalistycznych jest łatwo dostępna** – odległość od placówki do najbliższego przystanku wynosi do 300 metrów. W nieco większym oddaleniu od przystanków komunikacji publicznej znajdują się poradnie w dzielnicach Wawer, Wesoła oraz Wilanów.

Jednostki udzielające świadczeń w trybie nagłym

- W Warszawie pacjenci mają możliwość skorzystania ze świadczeń udzielanych w: 11 szpitalnych oddziałów ratunkowych, 22 izbach przyjęć, 26 punktach przyjęć nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej, 3 gabinetach świadczących nocną pomoc stomatologiczną.
- Najwięcej z nich działa w Śródmieściu (11) oraz na Woli (10). Najgorzej wyposażone w analizowane placówki są dzielnice: Białołęka, Ursus, Wilanów, Włochy, Bemowo, Rembertów i Wesoła – po 1 placówce NŚOZ.
- Dostęp do SOR jest zróżnicowany. Najlepsi mają mieszkańcy Pragi Południe, Mokotowa, Woli oraz Ochoty. W jeden szpitalny oddział ratunkowy wyposażone są dzielnice: Bielany, Targówek oraz Śródmieście. Mieszkańcy pozostałych, aż 11 dzielnic w sytuacji zagrażającej ich życiu nie mają możliwości skorzystania z SOR w dzielnicy zamieszkania. W przypadku każdego SOR-u obszar jego potencjalnej obsługi zamieszkuje ponad 50 tys. osób.

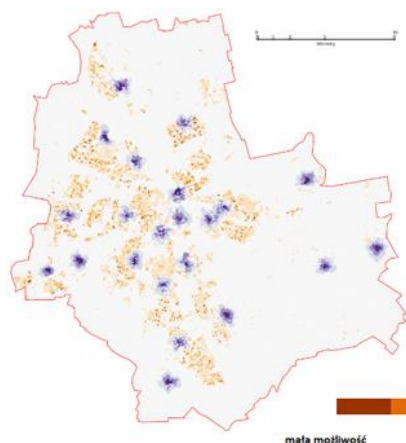
- Izby przyjęć również

świadczące usługi w trybie nagłym zlokalizowane w 9 dzielnicach, najwięcej na Woli i w Śródmieściu – po 5. W dzielnicach: Białołęka, Bielany, Ursus, Wilanów, Włochy, Bemowo, Rembertów, Targówek, Wesoła nie działają izby przyjęć.

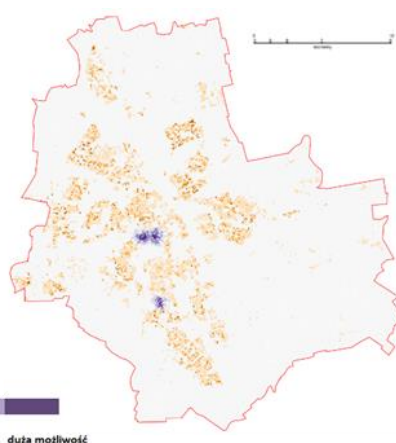
Rysunek 5. Odległość od SOR w stosunku do liczby ludności

Rysunek 6. Odległość od izby przyjęć w stosunku do liczby ludności

Rysunek 7. Odległość od punktów przyjęć nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej

Rysunek 8. Odległość od gabinetów świadczących nocną pomoc stomatologiczną

- Punkty nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej świadczą usługi zdrowotne we wszystkich dzielnicach jednak największe możliwości skorzystania ze świadczeń w punktach NŚOZ występują w części centralnej miasta, w części dzielnicy Włochy oraz na granicy Wawra i Wesołej
- Nocny dyżur stomatologiczny pełnią w stolicy gabinety położone w dzielnicach: Mokotów, Ochota i Śródmieście, a więc obszar potencjalnej obsługi jest bardzo duży.
- Na placówkę świadczącą usługi w trybie nagłym przypada średnio 31 784 mieszkańców. Najtrudniejsza sytuacja panuje w dzielnicach: Bemowo i Białołęka, gdzie na 1 taką placówkę przypada średnio blisko 140 tys. osób. Wskaźnik dla kolejnych w zestawieniu dzielnic jest już znacznie niższy, w przypadku Bielan, Targówka i Ursusa jest to poniżej 70 tys. mieszkańców. Najmniej mieszkańców na placówkę świadczącą usługi w trybie nagłym przypada w Śródmieściu, na Woli i na Ochocie.
- Rozmieszczenie placówek medycznych świadczących usługi w trybie nagłym nie odpowiada rozmieszczeniu mieszkańców Warszawy. Widoczna jest wyraźna ich nadreprezentacja w Śródmieściu oraz na Woli.
- Wskaźnik możliwości korzystania z usług SOR i izb przyjęć wskazuje na deprivację potrzeb mieszkańców znacznej części miasta, przede wszystkim Białołęki oraz Bemowa i Ursusa.
- Wskaźnik możliwości skorzystania z usług placówek NŚOZ wskazuje na deprivację potrzeb mieszkańców północnej i wschodniej Białołęki, Targówka Mieszkaniowego i Zacisza, Gocławia, wschodniej części Ursynowa, południowej części Bielania i części Bemowa oraz części Śródmieścia i Woli.
- Najbliżej, bo poniżej 1km do SOR mają mieszkańcy Powiśla oraz Filtrów, najdalej, ponad 10 km - obszarów peryferyjnych, o różnej gęstości zaludnienia tj. Stara Miłosna (Wesoła), Skarpa Powsińska (Ursynów) oraz Miedzeszyn, Falenica i Aleksandrów (Wawer).
- Dostępność komunikacyjna szpitalnych oddziałów ratunkowych oraz izb przyjęć jest dobra, wyjątek stanowią placówki w dzielnicy Wawer, najtrudniejszy jest dojazd do Instytutu Kardiologii. Trochę dalej od przystanków komunikacji publicznej położone są placówki nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej. Podobnie jak gabinety stomatologiczne pełniące nocny dyżur zlokalizowane są w odległości nie większej niż 400 metrów od przystanku

Poradnie zdrowia psychicznego

- W Warszawie działają 34 poradnie zdrowia psychicznego, położone w 14 dzielnicach. W 14 placówkach świadczone są usługi medyczne dla dzieci i młodzieży. W przeważającej części miasta obszar potencjalnej obsługi poradni zdrowia psychicznego zamieszkuje ponad 50 tys. osób.
- Najlepszy dostęp do poradni mają mieszkańcy Pragi Północ (4 placówki) i Pragi Południe (placówek), Śródmieścia oraz Ochoty (po 4 placówki). Mieszkańcy Bielania, Ursynowa, Wilanowa oraz Wesołej nie mają możliwości skorzystania z poradni ZP na terenie zamieszkiwanej dzielnicy. Największa liczba mieszkańców na jedną placówkę przypada w dzielnicach Białołęka i Targówek (ponad 135 tys. osób).
- Poradnie zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży zlokalizowane są w 9 dzielnicach. Najwięcej z nich działa na Mokotowie – 3 placówki. Spore nasycenie występuje również w dzielnicach Praga Południe, Wola i Ochota.
- Wskaźnik możliwości korzystania z usług poradni zdrowia psychicznego wskazuje na depriację potrzeb mieszkańców znacznych części miasta. Wyraźne niedobory widoczne są na terenie południowych Nowodworów, Bielania, Ursusa, Północnego Wilanowa czy też Bródna. Dostrzegalny jest też brak poradni dla dzieci i młodzieży w dzielnicach z dużymi skupiskami najmłodszych mieszkańców – Białołęka, Targówek, Bielany czy Ursynów.
- Poradnie są dobrze skomunikowane (w większości położone są w odległości do 200 metrów od przystanków komunikacji publicznej). Wyjątek stanowią placówki w dzielnicy Wawer i Wesoła (do 400 m)), ale nie odpowiadają rozmieszczeniu osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym w mieście.

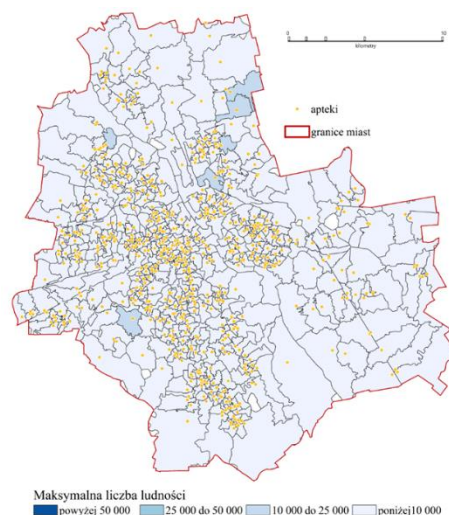
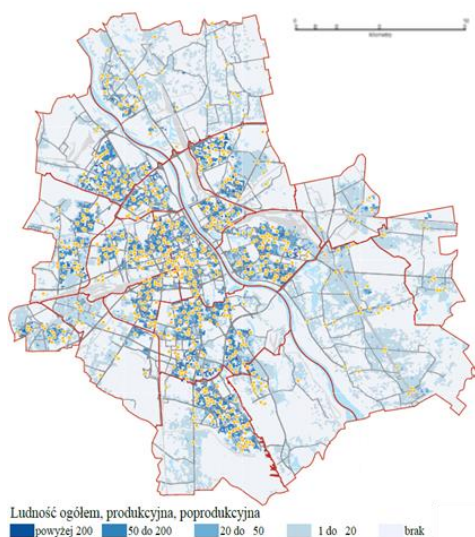
Apteki

- **Apteki koncentrują się wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych oraz w sąsiedztwie nowych osiedli, licznie występują także na obszarach starzejących się**, tj. Bródno, Targówek Mieszkaniowy, Wrzeciono, Jelonki, Sielce czy Bemowo.
- Najwięcej aptek działa w dzielnicach: Mokotów (89), Praga Południe (74) i Śródmieście (71), najmniej zaś w prawobrzeżnych peryferyjnych dzielnicach tj. Rembertów (10) oraz Wesoła (9). Potrzeby znacznej części mieszkańców stolicy w tym zakresie są zaspokojone. W centrum miasta, Starej Miłosnej, obszarach wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych na Pradze Południe, na Bródnie, czy we Włochach, widoczna jest wręcz nadreprezentacja tych placówek.

Rysunek 9. Rozmieszczenie aptek na tle rozmieszczenia ludności w wieku poprodukcyjnym

Rysunek 10. Liczba ludności w zasięgu najbliższej apteki

- Średnio na jedną aptekę przypada 2 835 mieszkańców. Najwięcej osób na jedną placówkę przypada w dzielnicach Ursus oraz Białołęka (ponad 4 000 osób), najmniej w dzielnicy Śródmieście (ok. 1 700 osób).

- **Średnia odległość do najbliższej apteki z miejsca zamieszkania wynosi 1,1 km.** Najbliżej mają mieszkańcy Śródmieścia – 480 metrów oraz Ochoty – 530 metrów. Najdalej natomiast mieszkańcy Wilanowa – 2,31 km. Ponad 3 km do pokonania mają, poza mieszkańcami Powsina, również mieszkańcy obszarów: Placówka, Jezioroki Południowe, Kępa Zawadowska, Aleksandrów, Skarpa Powsińska oraz Wólka Węglowa.
- **Dostępność komunikacyjna aptek należy ocenić jako dobrą.** W większości miasta zlokalizowane są one w odległości nie większej niż 300 metrów, **wyjątkiem są jedynie prawobrzeżne dzielnice peryferyjne**, gdzie odległość od przystanków komunikacji publicznej wynosi maksymalnie 400-500 metrów.
- **Apteki są placówkami świadczącymi usługi najbliżej domu.**

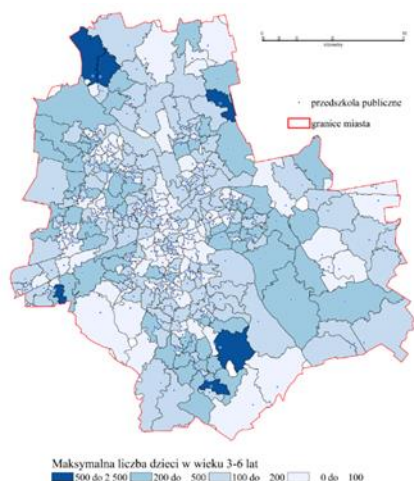
3.2.2 Edukacja

Przedszkola

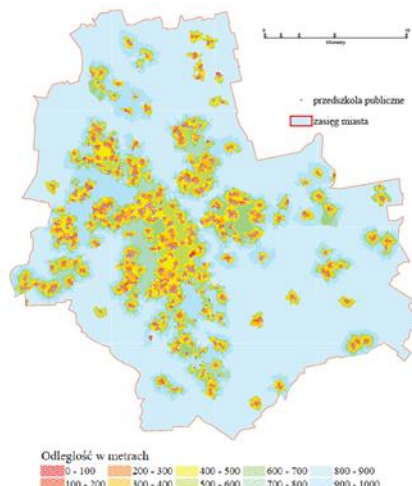
W ramach diagnozy przeanalizowano rozmieszczenie ponad 380 przedszkoli publicznych w Warszawie:

- Średnio na 1 przedszkole przypada 210 dzieci w wieku 3-6 lat. Najwięcej w Wilanowie – 481, zaś najmniej w Śródmieściu – 88.
- Rozmieszczenie przedszkoli wskazuje na ich **nadreprezentację w dzielnicach centralnych** (w Śródmieściu i Mokotowie), co wynika z atrakcyjności tych dzielnic, lepszego dojazdu i bliskości miejsca pracy rodziców.
- Rozmieszczenie przedszkoli **w znacznym stopniu odpowiada rozkładowi młodych obszarów w mieście**. Wskaźnik możliwości skorzystania z usługi edukacyjnej w przedszkolu jest szczególnie wysoki w pasie od Żoliborza przez Śródmieście po Mokotów i Wolę, w przypadku prawobrzeżnej Warszawy takim obszarem jest część Pragi Północ oraz Saska Kępa i Grochów, a więc obszary starzejące się.
- **Pewne niedobory widoczne są w północnej Białołęce, na granicy Białołęki i Bródna, w Starym Rembertowie i północnym Wilanowie.**

Rysunek 11. Liczba dzieci w wieku przedszkolnym w zasięgu najbliższego przedszkola

Rysunek 12. Dostępność przestrzenna przedszkoli – ekwidystanty dojazdu pieszego

- Statystyczny mieszkaniec Warszawy mieszka w odległości 1,3 km od przedszkola. Najbliżej mają mieszkańcy Śródmieścia – 500 metrów, najdalej natomiast mieszkańcy Bielany – 1,9 km.,

gdzie występują największe różnice wewnątrz dzielnicowe w dostępie do tych usług.

- Dla mieszkańców obszarów: Wierzbno, Nowolipki, Rakowiec, Wrzeciono, Stare Bielany, Stary Mokotów oraz Śródmieście Południowe czas dotarcia do najbliższego przedszkola wynosi ok. 5 minut (odległość 340-390 metrów). W ciągu 10 minut (800 metrów) mogą do placówki dotrzeć mieszkańcy 44 obszarów MSI. W dzielnicach peryferyjnych czas dojazdu wydłuża się
- Najdalej do przedszkola mają mieszkańcy Wólki Węglowej – aż 4,26 km. Mieszkańcy obszarów: Paluch, Radiowo, Aleksandrów, Utrata oraz Placówka mają do pokonania więcej niż 3km.
- **Większość przedszkoli zlokalizowana jest w sąsiedztwie przystanków komunikacji publicznej.** Przedszkola w dzielnicach: Śródmieście, Żoliborz, Wola, Ochota, Bemowo, Bielany, Mokotów, Praga Północ, Targówek, Praga Południe oraz Ursus zlokalizowane są w odległości nie większej niż 300 metrów od przystanku. Najdłużej na przystanek muszą iść dzieci z przedszkola na Białołęce – jednak nie dłużej niż 6-7 minut.
- Jeśli chodzi o jakość usług edukacyjno-opiekuńczych publicznych przedszkoli to zgodnie z danymi z 2015 roku 60% osób uznało je za dobrze funkcjonujące. Największy odsetek osób uznał za dobre przedszkola te na Ursynowie (73%), Bemowie (71%), Żoliborzu (69%) i

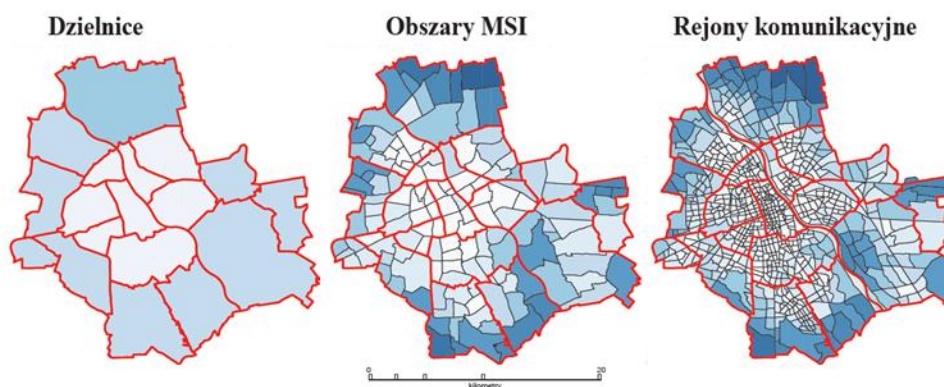
Mokotowie (68%). Najwięcej negatywnych opinii pojawiło się w przypadku przedszkoli na Białoleścu (11%).

Szkoły podstawowe

Analizie poddano lokalizację i dostępność 264 publicznych szkół podstawowych w Warszawie:

- Średnio na 1 szkołę podstawową przypada w stolicy 541 dzieci w wieku 7-14 lat. Najwięcej w Wilanowie – 952, na Bemowie – 918 oraz na Ursynowie – 871. Najmniej natomiast w dzielnicach: Żoliborz – 374, Śródmieście – 351 i Rembertów – 358, w dwóch ostatnich dzielnicach mamy do czynienia z nadreprezentacją placówek.
- **Wskaźnik możliwości skorzystania z usług wskazuje na niedobory w Skoroszach (Ursus), Grodzisku (Białoleścu) oraz w północnym Wilanowie.**

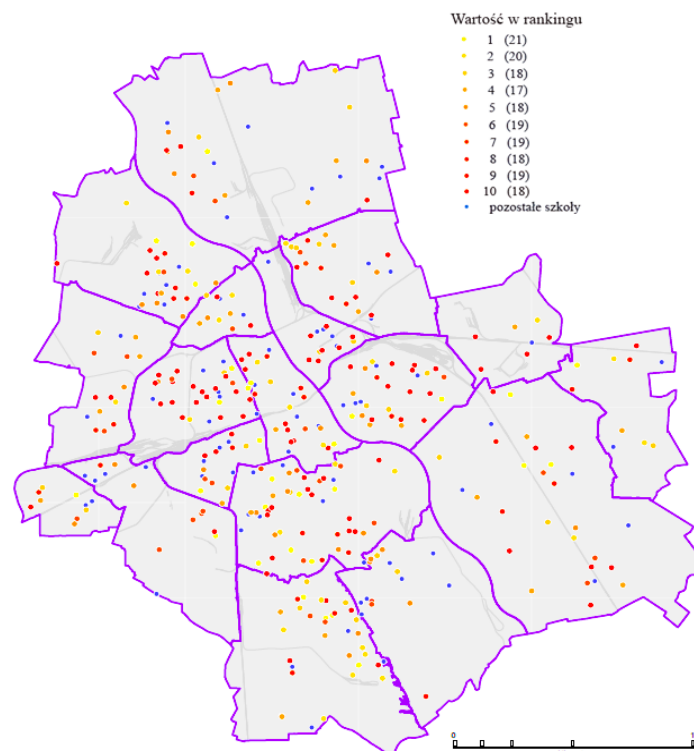
Rysunek 13. Średnia odległość do najbliższej szkoły podstawowej

- Średnio mieszkaniec Warszawy mieszka w odległości 1,2 km od szkoły podstawowej. Mniej niż 500 metrów do najbliższej szkoły mają dzieci z obszarów: Stare Bielany, Wrzeciono, Rakowiec, Mirów, Nowolipki oraz Słodowiec. Najdalej do szkoły mają mieszkańcy Kępy Zawadowskiej – aż 4,23 km. Mieszkańcy obszarów: Zawady i Paluch mają do pokonania więcej niż 3km.
- Mieszkańcy większości obwodów szkolnych w Śródmieściu, na Woli, w Ursusie i Pradze Południe mają szkołę podstawową w zasięgu 1 km. Najbliżej mają dzieci mieszkające w obwodach szkolnych nr 169 i 104 (Wilanów) – poniżej 300 metrów. W ciągu 5 minut (400 metrów) można także dojść do 30 szkół.
- Większość szkół podstawowych zlokalizowana jest w sąsiedztwie przystanków komunikacji publicznej. Szkoły w dzielnicach: Śródmieście, Wola, Ochota, Mokotów, Ursus, Praga Północ, Praga Południe oraz Rembertów zlokalizowane są w odległości nie większej niż 300 metrów od przystanków. Najdłużej na przystanek muszą iść dzieci ze szkoły na Wilanowie – jednak nie dłużej niż 6-7 minut.
- **Na potrzeby niniejszej diagnozy w celu analizy jakości placówek edukacyjnych działające w Warszawie szkoły podstawowe podzielono na 10 grup według wyników egzaminów zewnętrznych. Szkoły zaklasyfikowane najwyżej licznie występują po lewej stronie Wisły (Śródmieście, Wola, Ochota, Mokotów, Ursynów). Najlepiej oceniane placówki nie występują w dzielnicach: Wilanów, Bemowo, Targówek, Pragę Północ i Rembertów.**
- Standaryzowane wyniki sprawdzianu szóstoklasistów za lata 2002-2016 wskazują, że to uczniowie szkół położonych na Ursynowie, Żoliborzu, Bemowie i Ochocie osiągnęli najwyższe najlepsze wyniki. Niższe od poziomu warszawskiego wyniki występowały na Pradze Północ, Targówku, Ursusie i Woli.

- Zgodnie z wynikami obowiązującego od 2019 roku **egzaminu po ósmej klasie w czołówce najlepszych szkół znajdują się te położone na Ursynowie, Mokotowie, Ochocie czy Woli. Najgorzej wypadły placówki położone w dzielnicy Rembertów i Białołęka.**
- **63% mieszkańców Warszawy dobrze ocenia usługi edukacyjne publicznych szkół podstawowych.** Najlepiej oceniono szkoły na Ursynowie, gdzie 72% ankietowanych dobrze oceniło jakość tamtejszych placówek, Bemowie (71%), Mokotowie (71%) i Żoliborzu (70%). Na złą sytuację szkół podstawowych wskazywano najczęściej w Białołęce (8% respondentów), gdzie występuje duże rozproszenie i raczej słaby dostęp do placówek (Urząd Miasta Warszawa, 2015).

Rysunek 14. Rozmieszczenie szkół podstawowych na terenie Warszawy ze względu na ich wartość w rankingu

Szkoły ponadpodstawowe

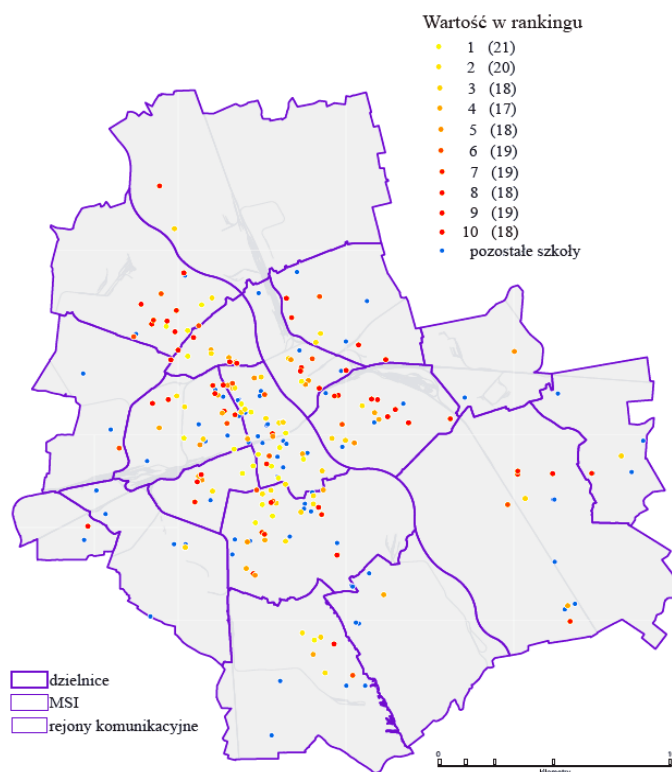
Analizie poddano lokalizację i dostępność 232 publicznych szkół ponadpodstawowych w Warszawie:

- Średnio na 1 szkołę ponadpodstawową przypada w stolicy przypada 278 osób w wieku 15-19 lat. Najwięcej na Białołęce – 5534 i na Bemowie – 4562, najmniej natomiast w Śródmieściu – 99, gdzie działa najwięcej placówek.
- **Rozmieszczenie szkół ponadpodstawowych w Warszawie nie odpowiada rozkładowi osób w wieku 15-19 lat. Widoczna jest wyraźna nadreprezentacja tych placówek w dzielnicach centralnych** (w Śródmieściu, Żoliborzu, Woli, Pradze Południe) i gorsza dostępność w dzielnicach peryferyjnych (Nowodwory i Grodzisk (Białołęka), północny Targówek, peryferyjne obszary Ursusa i Bemowa oraz Ursynów). Rozmieszczenie i liczba dzieci w wieku 7-14 lat wskazuje, że sytuacja związana z dostępnością szkół ponadpodstawowych utrzyma obecny trend.
- Mieszkańcy Warszawy do najbliższej szkoły ponadpodstawowej ma 2,3 km. Najbliżej mają mieszkańcy Śródmieścia – 590 metrów, najwięcej Białołęki – 4,68 km. Mniej niż 500 metrów

do najbliższej szkoły mają dzieci z obszarów: Mirów, Nowolipki, Stodowiec, Śródmieście Południowe, Stare Bielany, Wierzbno oraz Śródmieście Północne. Najdalej do szkoły mają mieszkańcy Kobiałki – aż 7,67 km. Mieszkańcy obszarów: Choszczówka, Jeziorki Południowe oraz Szamocin mają do pokonania więcej niż 6km.

- Większość szkół ponadpodstawowych zlokalizowana jest w sąsiedztwie przystanków komunikacji publicznej. Szkoły w dzielnicach: Śródmieście, Wola, Mokotów, Praga Północ zlokalizowane są w odległości nie większej niż 200 metrów od przystanków. Najdłużej na przystanek musi iść młodzież ze szkoły na Bielanach – ponad 500 metrów.
- Tak jak w przypadku szkół podstawowych, w szkoły średnie również podzielono na 10 grup według wyników egzaminów zewnętrznych. (Rysunek 15)

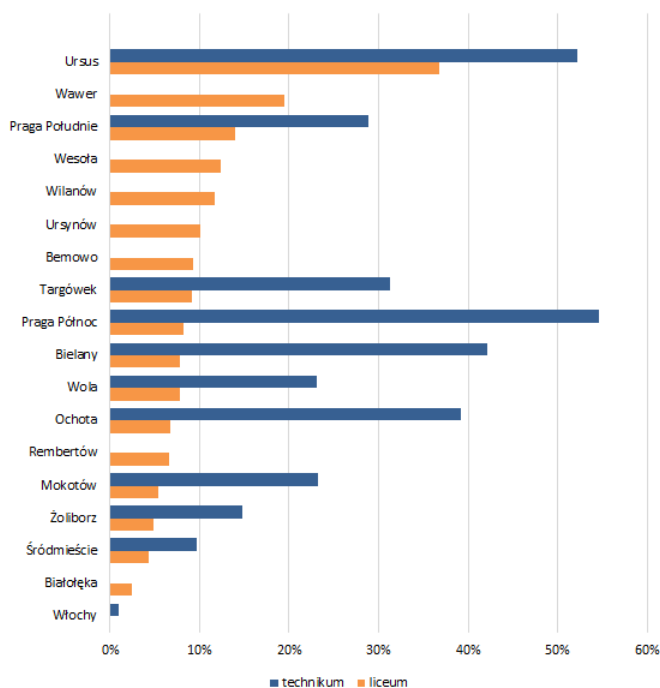
Rysunek 15. Rozmieszczenie szkół ponadpodstawowych na terenie Warszawy ze względu na ich wartość w rankingu

- **Najwięcej szkół o najwyższej wartości w rankingu położonych jest przede wszystkim w dzielnicach: Śródmieście, Mokotów i Ochota.**
- Zgodnie z danymi OKE ok. 7.5% licealistów i 23.8% uczniów warszawskich techników nie otrzymało pozytywnego wyniku. W przypadku liceów problem ten dotyczył najczęściej uczniów uczęszczających do szkół w Ursusie i Pradze Południe - odpowiednio 36,7% i 13,9% licealistów nie zdało egzaminu. W przypadku techników największy odsetek osób, które nie zdały egzaminu wystąpił w Pradze Północ (54,6%), w Ursusie (52,2%) i na Bielanach (42,2%)¹.

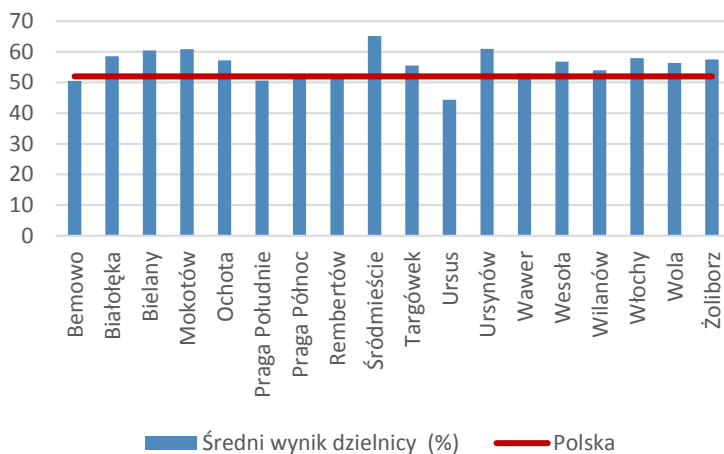
¹ Dane uwzględniają jedynie osoby, które przystąpiły do egzaminu maturalnego. Pominiecie osób, które nie przystąpiły do egzaminu może sztucznie zawyżać wynik niektórych dzielnic.

Wykres 2. Udział uczniów, którzy nie zdali egzaminu maturalnego według typu szkoły

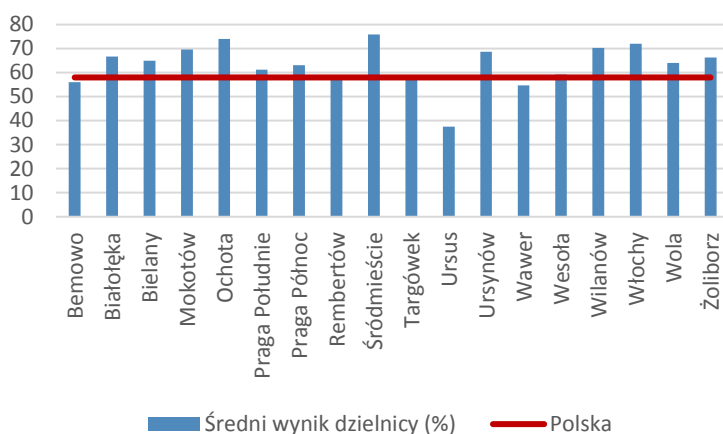
- Średnie wyniki z egzaminu maturalnego z języka polskiego w większości dzielnic były powyżej średniej ogólnopolskiej (52%). Wyjątkami są: Bemowo (51%), Praga Południe (51%) oraz Ursus (44%), gdzie największy odsetek maturzystów nie zdał egzaminu maturalnego. Najwyższy średni wynik występuje w dzielnicach Śródmieście (65%), Mokotów (61%), Ursynów (61%), Bielany (60%), gdzie ponad 80% maturzystów stanowili uczniowie liceów.

Wykres 3. Średni wynik (%) z języka polskiego, 2019

- Jeśli chodzi o wyniki z egzaminu z matematyki to wyniki poniżej średniej ogólnopolskiej (58%) uzyskały dzielnice: Ursus (38%), Wawer (55%) i Bemowo (56%). W obu egzaminach, najgorzej wypada Ursus, gdzie 30 na 72 uczniów nie otrzymało pozytywnego wyniku i nie zdało matury.

Wykres 4. Średni wynik (%) z matematyki, 2019.

Przedszkola specjalne

- Działające w Warszawie przedszkola specjalne zlokalizowane są one w dzielnicach: Mokotów (2 placówki), Śródmieście (2 placówki), Ursynów, Bielany, Praga Południe, Praga Północ, Wawer oraz Wola.
- Na jedno przedszkole specjalne przypada w mieście średnio 8 055 dzieci w wieku 3-6 lat.
- Największe możliwości skorzystania z usług przedszkoli specjalnych występują w centrum miasta. Wyraźne niedobory widoczne są zwłaszcza na obszarze Żoliborza, Ochoty oraz dzielnic peryferyjnych: Białołęki, Włochy, Bemowa, Rembertowa, Targówka, Wesołej oraz Ursusa. Należy podkreślić, że każda z dzielnic świadczy usługi dowożenia dzieci z niepełnosprawnościami do placówki właściwej ze względu na niepełnosprawność, co zapewnia pełną dostępność komunikacyjną.

Szkoły podstawowe specjalne

- Szkoły podstawowe specjalne działają w większości dzielnic, ale ich rozkład nie pokrywa się z rozkładem dzieci w wieku 7-14 lat, ich nadreprezentację zidentyfikowano w dzielnicach Wawer oraz Mokotów. Należy jednak pamiętać, że w sąsiednich dzielnicach (Ursynów, Wesoła) jest wyraźny niedobór tych placówek. Wskaźnik możliwości skorzystania z usług wskazuje także na niedobory na Białołęce, Ursynowie, Ursusie i na Bemowie.
- Na jedno szkołę specjalną przypada średnio 3 757 dzieci w wieku 7-14 lat. Najniższe wskaźniki występują w Wawrze – ok. 1 tys. dzieci na placówkę. W przypadku 4 szkół położonych na Pradze Północ, Woli, Ochocie i na Mokotowie w zasięgu szkoły mieszka aż 10 000 dzieci. Najmniejsza liczba dzieci w wieku 7-14 lat mieszka w zasięgu potencjalnej obsługi placówek położonych w Wawrze.
- Średnio mieszkańców Warszawy mieszka w odległości 3,6 km od szkoły podstawowej specjalnej. Najbliżej mają do tych placówek mają mieszkańcy Śródmieścia – 1,2 km, najdalej Ursusa - 7,3km, ale dzielnica zapewnia dzieciom dojazd do placówki.
- Należy podkreślić, że szkoły specjalne są tak naprawdę szkołami regionalnymi i ich sieć ma raczej charakter „ogólnomiejski”, a nie dzielnicowy, a tym bardziej osiedlowy, dlatego najlepszym rozwiązaniem jest ich rozmieszczenie w centrach komunikacyjnych.

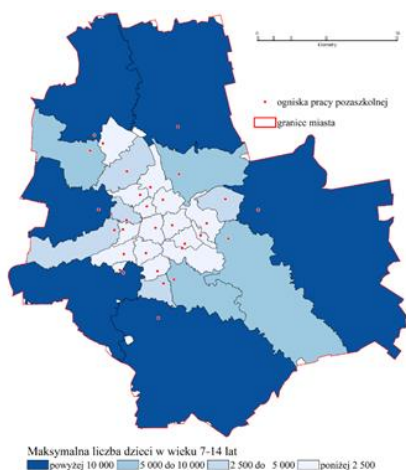
Poradnie psychologiczno-pedagogiczne

- Na terenie miasta działa ponad 80 publicznych i prywatnych poradni pedagogiczno-psychologicznych, rozmieszczonych we wszystkich dzielnicach, z wyjątkiem Rembertowa.
- Średnio na jedną poradnię pedagogiczno-psychologiczną przypada w stolicy 3 841 osób w wieku przedprodukcyjnym, najlepsza dostępność występuje w Wesołej i w Śródmieściu (odpowiednio: 1 364 i 2 115), najgorsza zaś, poza Rembertowem, w dzielnicach: Wilanów, Żoliborz, Włochy (odpowiednio: 11 444, 8 974, 8 519).
- Rozmieszczenie poradni jest w znacznym stopniu zgodne z rozmieszczeniem dzieci i młodzieży w Warszawie. Występuje jednak pewna nadreprezentację tych placówek w dzielnicach peryferyjnych, zwłaszcza w Wesołej, które rekompensują brak poradni w dzielnicach sąsiednich (Rembertów).
- Dostępność poradni należy rozpatrywać nie tylko w odniesieniu do rozmieszczenia dzieci i młodzieży, ale też do sieci szkolnej, gdyż poradnie współpracują ze szkołami i realizują w nich zajęcia, dlatego liczy się również relacja bliskości przestrzennej szkoła – poradnia.
- Poradnie psychologiczno-pedagogiczne znajdują się w odległości nie większej niż 400 metrów od przystanków.

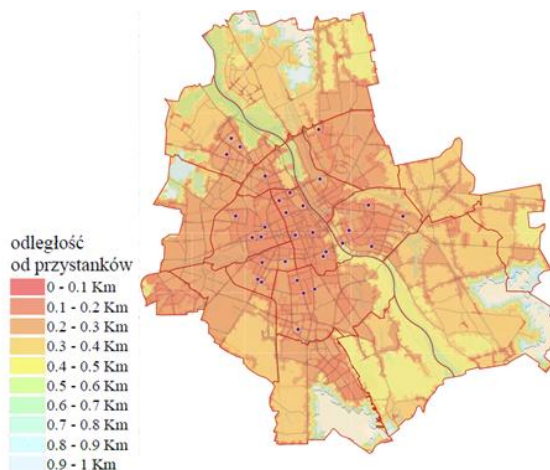
Placówki edukacji pozaszkolnej

- Na terenie Warszawy działa ponad 30 placówek edukacji pozaszkolnej (ogniska pracy pozaszkolnej, młodzieżowe domy kultury, międzyszkolne ośrodki sportowe, ogrody jordanowskie, szkolne schroniska młodzieżowe czy centra edukacji kulturalnej), działających na terenie 9 dzielnic.
- Rozmieszczenie placówek edukacji pozaszkolnej nie odpowiada rozmieszczeniu dzieci i młodzieży w Warszawie. Najwięcej placówek działa w dzielnicach: Śródmieście i Praga Południe. Placówki edukacji pozaszkolnej nie są zlokalizowane w dzielnicach: Białołęka, Ursus, Wilanów, Włochy, Bemowo, Rembertów, Wawer, Wesoła i Ursynów. Najgorsze możliwości skorzystania z usług edukacyjnych blisko domu mają młodzi mieszkańcy zamieszkujący Nowodwory, Tarchomin i Grodzisk, Ursynów i zachodni Wilanów, Skorosze, Gołębki, Górcze czy część osiedli na Bemowie, gdzie mamy do czynienia z dużym udziałem młodych mieszkańców.

Rysunek 14. Liczba mieszkańców w wieku szkolnym

Rysunek 15. Położenie placówek edukacji pozaszkolnej na tle przystanków komunikacji publicznej

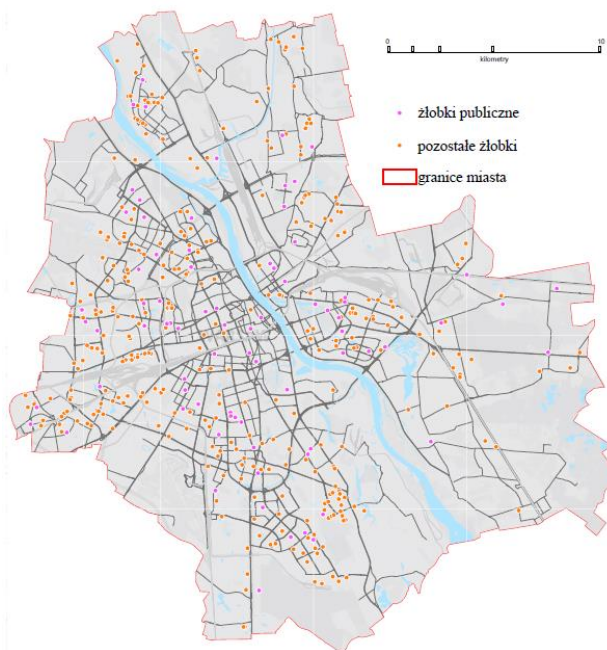
- W Warszawie na jedną placówkę edukacji pozaszkolnej przypada 10 082 osób w wieku przedprodukcyjnym.
- Placówki odznaczają się dobrą dostępnością komunikacyjną - zlokalizowane są one w odległości nie większej niż 300 metrów od przystanków.

3.2.3 Pomoc społeczna

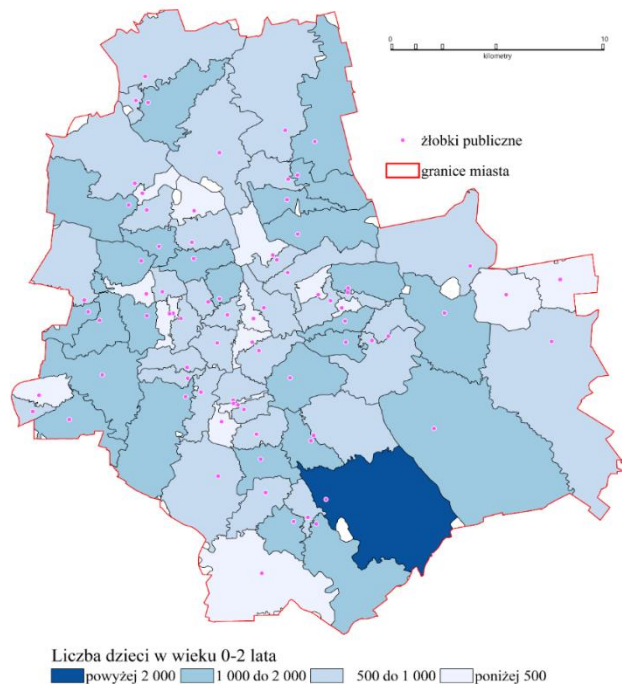
Żłobki

- W Warszawie działa ponad 400 Żłobków i klubów malucha położonych wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych i w sąsiedztwie nowych osiedli mieszkaniowych (miasteczka Wilanów, osiedla na Białołęce czy we Włochach, osiedla Wilno na Targówku). Analizie poddano lokalizację i dostępność 80 żłobków publicznych.

Rysunek 16. Rozmieszczenie żłobków na tle rozmieszczenia dzieci

Rysunek 17. Liczba dzieci w wieku 0-2 lata w zasięgu najbliższego żłobka

- W przeważającej części miasta obszar potencjalnej obsługi żłobka publicznego zamieszkuje poniżej 1 000 dzieci w wieku 0-2 lata. Obszary zamieszkiwane przez mniej niż 500 dzieci występują w kilku dzielnicach tj. Śródmieście, Mokotów, Wesoła, Bielany, Ursynów czy Ursus.
- Średnio na 1 żłobek przypada w stolicy 2 367 dzieci w wieku 0-2 lata. Najwięcej we Włochach – 1 699, zaś najmniej w Wesołej – 290.
- Zidentyfikowano nadreprezentację żłobków na osiedlach starzejących się na terenie Śródmieścia, Pragi Południe, Wesołej, Żoliborza i Ursusa.
- Najgorsze możliwości skorzystania z usług opiekuńczych mają mieszkańcy osiedli we wschodniej Białołęce, na Pradze Południe, na Bemowie, na Ursynowie, w rejonie Elsnerowa, Odolan, Wilanowa Wysokiego.
- Średnio mieszkaniec Warszawy mieszka w odległości 2,2 km od żłobka publicznego. Najbliżej mają mieszkańcy Wrzeciona – 590 metrów. Mniej niż 10 minut może zająć dojazd do najbliższej placówki mieszkańcom obszarów: Rakowiec, Powiśle, Jelonki Północne, Młynów i Niedźwiadek. Najdalej do żłobka mają mieszkańcy Aleksandrowa (Wawer) – aż 7,2 km.

Mieszkańcy obszarów: Załuski, Powsin, Kobiąłka, Kępa Zawadowska i Szamocin mają do pokonania więcej niż 5km.

- Dostępność komunikacyjna żłobków jest dobra. Placówki w dzielnicach: Śródmieście, Wola, Mokotów, Praga Północ, Ursus, Targówek zlokalizowane są w odległości nie większej niż 200 metrów od przystanków. W największej odległości od przystanków położone są żłobki w dzielnicach: Białołęka, Wawer oraz Wilanów, tj. 400-500 metrów.

Domy i ośrodki pomocy społecznej

- W Warszawie działa 28 ośrodków pomocy społecznej (OPS) oraz 55 domów pomocy społecznej (DPS).
- Rozmieszczenie domów pomocy społecznej nie odpowiada rozkładowi ludności w mieście. Na jeden dom pomocy społecznej w mieście przypada 8 026 osób w wieku poprodukcyjnym. Najwięcej seniorów na jedną placówkę w dzielnicy przypada na Bemowie, Targówku i na Ursynowie – ponad 30 tys. Najmniej zaś w dzielnicach Włochy i Wilanów – ok. 1300-1400 osób.
- W Warszawie średnia odległość do najbliższego domu pomocy społecznej wynosi 2,3 km. Najbliżej mają mieszkańcy Wilanowa Wysokiego – 480 metrów. Mniej niż 10 minut może zająć dojazd do najbliższej placówki mieszkańcom obszarów: Nowe Miasto, Rakowiec, Stare Bielany, Solec, Młynów i Szmulowizna. Najdalej do DPS mają mieszkańcy Skarpy Powsińskiej – 6,7 km. Mieszkańcy obszarów: Dąbrówka, Boernerowo i Jeziorki Południowe mają do pokonania więcej niż 5km.
- Rozmieszczenie ośrodków pomocy społecznej również nie odpowiada rozkładowi ludności w mieście. Widoczna jest ich nadreprezentacja w dzielnicach prawobrzeżnych: Praga Północ, Rembertów i Wesoła. Na jeden ośrodek pomocy społecznej w mieście przypada 15 765 osób w wieku poprodukcyjnym. Najwięcej seniorów na jedną placówkę jest w dzielnicach: Śródmieście, Wola, Bielany i Ursynów – ponad 35 000 osób. Najmniej zaś w Wesołej i na Białołęce – poniżej 5 000 seniorów.
- Największe możliwości w tym zakresie usług DPS i OPS mają mieszkańcy Nowego Rembertowa, centralnej części Wesołej, Falenicy, Powsina, Włoch, Jelonek oraz kilku sąsiedztw w centralnej części miasta. Najmniejsze możliwości mają przede wszystkim mieszkańcy Bemowa, Ursynowa, Targówka
- Średnia odległość do najbliższego ośrodka pomocy społecznej jest większa niż w przypadku domu pomocy społecznej i wynosi 3 km. Najbliżej mają mieszkańcy Nowego Miasta – 460 metrów. Mniej niż 10 minut może zająć dojazd do najbliższej placówki jedynie mieszkańcom Wesołej-Centrum. Najdalej do OPS mają mieszkańcy Zerznia – 7 km. Mieszkańcy obszarów: Jeziorki Południowe, Kobiąłka, Sadul i Zawady mają do pokonania więcej niż 6km.
- Placówki OPS i DPS znajdują się w odległości maksymalnie 500 metrów od przystanków komunikacji publicznej.

Miejsca wsparcia dziennego

Analizie poddano rozmieszczenie i dostępność 14 miejsc wsparcia dziennego w Warszawie.

- Średnio na jedną placówkę przypada 140 755 mieszkańców Warszawy. W zasięgu każdej z placówek mieszka ponad 50 tys. osób.
- Najwięcej, po 2 placówki, funkcjonują w dzielnicach: Wola, Wawer i Śródmieście. Miejsca wsparcia dziennego są obecne także na terenie dzielnic: Białołęka, Praga Południe, Mokotów, Bielany, Praga Północ, Bemowo, Targówek i Ursynów.
- Średnia odległość z miejsca zamieszkania do miejsca wsparcia dziennego wynosi w Warszawie 3,8 km, najbliżej ma mieszkaniowiec Śródmieścia – 1,9 km, najdalej mieszkaniowiec

Wilanowa – 6,2 km, a mieszkańcy obszarów: Żółtowski i Falenica mają do pokonania nawet ponad 8km.

- Dostępność komunikacyjna miejsc wparcia dziennego jest zróżnicowana. Większość placówek położonych jest w bliskim sąsiedztwie przystanków komunikacji publicznej, w odległości do 200 metrów. Słabiej dostępne są placówki na Ursynowie oraz w Wawrze – w odległości ok 400 - 500 metrów. Bardzo mało mieszkańców ma możliwość dotarcia pieszo do tych placówek w ciągu 10 minut.
- Zgodnie z danymi z 2015 roku działalność opieki społecznej była pozytywnie oceniana przede wszystkim przez mieszkańców Bemowa (80%), Żoliborza (61%) i Wilanowa (58%). Najrzadziej pozytywnej opinii posiadali mieszkańcy Ochoty (26%). Na złe funkcjonowanie placówek wskazywały głównie osoby z Pragi Północ (7%).

3.2.4 Kultura

Biblioteki

W ramach diagnozy przeanalizowano rozmieszczenie i dostępność 256 bibliotek publicznych w Warszawie:

- Średnio na jedną placówkę przypada 7 697 mieszkańców. Najwięcej – 17 245 osób przypada na placówkę na Bemowie, a także w Wesołej i na Białołęce (ponad 10 tys. osób na placówkę). Najniższy wskaźnik odnotowano dla Śródmieścia – 3 794, gdzie działa najwięcej bibliotek.
- Rozmieszczenie bibliotek publicznych w znacznym stopniu odpowiada rozmieszczeniu ludności. Nieco gorsze możliwości skorzystania z usług bibliotecznych występują przede wszystkim na terenie Bemowa, Pragi Południe, Targówka i Ursynowa.
- Średnia odległość z miejsca zamieszkania do biblioteki wynosi 1,6 km, najbliżej ma mieszkaniec Śródmieścia – 680 metrów, najdalej mieszkańcy Wilanowa – 2,67 km, Kępy Zawadowskiej – 4,8 km, Kobiątki, Żółtusek, Wólki Węglowej (ponad 4 km).
- Do zdecydowanej większości bibliotek publicznych dojazd komunikacją publiczną jest dobry. W największej odległości od przystanków położone są biblioteki w dzielnicach: Białołęka, Wawer oraz Wilanów, tj. 300-500 metrów.
- Jeśli chodzi o jakość i zadowolenie ze świadczonych przez biblioteki usług, to najwięcej pozytywnych opinii wyrazili mieszkańcy Ursynowa, Woli, Bemowa i Białołęki. Mieszkańcy tych dzielnic również najczęściej korzystali z bibliotek w ostatnich 12 miesiącach od badania.

Domy kultury

- W Warszawie działają 74 domy kultury. Średnio na jedną placówkę przypada 26 629 mieszkańców. Największa liczba mieszkańców na jeden dom kultury jest na Bemowie i Białołęce – ponad 137 tys. osób, więcej niż 50 tys. osób na placówkę przypada również na Targówku i na Pradze Północ. Najniższy wskaźnik odnotowano dla Włoch – 12 199.
- Największe możliwości korzystania z usług domów kultury mają mieszkańcy części Woli Grzybowskiej, Nowego Rembertowa, Żaczysa, Tarchomina, Nowych i Starych Włoch, Śródmieścia Południowego oraz osoby mieszkające w sąsiedztwie stacji linii kolejowych w Wawrze.
- Gorsze możliwości skorzystania z usług kulturalnych występują przede wszystkim na terenie Bródna, Targówka Mieszkaniowego, Nowodworów, Gołębów, zachodniej części Bemowa oraz znacznej części Ursynowa i Pragi Południe.

- Niewielki udział mieszkańców Warszawy mieszka w zasięgu 10-minutowego pieszego dojścia do domu kultury. Do najbliższego domu kultury mieszkaniec Warszawy ma średnio 2,16 km, najbliżej takiej placówki mieszka mieszkaniec Śródmieścia – 880 metrów, najdalej mieszkaniec Białołęki – 5,2 km.
- Dostępność komunikacyjna warszawskich domów kultury jest dobra. Poza placówkami na Białołęce i w Wawrze, wszystkie położone są w odległości nie większej niż 300 metrów od przystanku komunikacji publicznej.

Kluby Seniora

- Znajdujące się w Warszawie 69 klubów seniora działają na terenie 16 dzielnic. Najwięcej jest ich na Mokotowie i na Woli (po 8 placówek).
- Średnio na 1 klub seniora przypada w stolicy 6 397 osób w wieku poprodukcyjnym. Najwięcej na Pradze Południe i w Śródmieściu (ponad 8 tys.), najmniej zaś we Włochach – 2,2 tys. Mieszkańcy takich dzielnic jak Białołęka i Wesoła nie mają możliwości skorzystania z oferty domu seniora w swojej dzielnicy. Do obszarów koncentracji osób starszych, a niewyposażonych w klub seniora należy zaliczyć także Powiśle, Gocław, Służew, Piaski, Tarchomin, Stary Rembertów i północną część dzielnicy Wesoła.
- Dostępność komunikacyjna warszawskich klubów seniora jest dobra - wszystkie placówki położone są w odległości nie większej niż 300 metrów od przystanku komunikacji publicznej.

Ocena działalności instytucji kultury

- Zgodnie z danymi z 2015 roku, 67% ankietowanych mieszkańców Warszawy dobrze ocenia ofertę wydarzeń kulturalnych swoich dzielnic. Najwięcej, bo 82% ankietowanych mieszkańców dzielnicy Wola, 77% - dzielnicy Bemowo, 78% - dzielnicy Ursynów było zadowolonych z oferowanych wydarzeń. W przypadku dzielnicy Mokotów nie odnotowano żadnych negatywnych opinii, natomiast najwięcej było ich dla Pragi Północ i Pragi Południe.
- Procent pozytywnych opinii różnił się pomiędzy grupami wiekowymi, co oznacza, że w różnych dzielnicach występują różne potrzeby lub niektóre grupy są pomijane. Największy odsetek osób, które dobrze oceniały ofertę zdarzeń kulturalnych występował w przedziałach wiekowych 15-34 oraz 35-44 lat. Najmniej zadowolonych było w grupie osób powyżej 60 roku życia. Na Pradze Północ tylko 39% osób z tego przedziału wiekowego oceniło dobrze ofertę wydarzeń artystycznych. Osoby starsze rzadziej angażowane są w zajęcia i wydarzenia kulturalne.
- Oceny działalności domów kultury są pewnego rodzaju odzwierciedleniem ogólnej opinii na temat wydarzeń organizowanych w dzielnicach, prawdopodobnie z tego względu, że są ich głównymi organizatorami.
- Dzielnice, których mieszkańcy najczęściej wskazywali uczestnictwo w zajęciach i wydarzeniach, to te same dzielnice, których mieszkańcy oceniali ofertę wydarzeń jako dobrą (Bemowo, Ursynów, Śródmieście, Ochota), co może oznaczać, że osoby wyrażające negatywne opinie w ogóle nie angażują się w życie artystyczne dzielnicy lub nie znalazły w jej ofercie nic odpowiadającego ich zainteresowaniom.

4 Problemy ujawnione w dobie pandemii

W związku z pandemią, działalność wielu instytucji i placówek stanęła pod znakiem zapytania, a dostęp do wybranych usług z przyczyn bezpieczeństwa został ograniczony. W przypadku edukacji czy opieki zdrowotnej takie „zamrożenie” działalności może przynieść negatywne, często nieodwracalne skutki, dlatego konieczne było zapewnienie ich ciągłości i znalezienie alternatywy

zarówno dla nauczania stacjonarnego, jak i usług opieki zdrowotnej. Tutaj dużą rolę odegrała technologia, która okazała się być dużym wsparciem, ale także czynnikiem różnicującym społeczeństwo ze względu na poziom dostępności i umiejętności. Zastosowanie rozwiązań zdalnych na dużą skalę było nie tylko wyzwaniem, ale pozwoliło także zweryfikować przyjęte założenie o potrzebie dostępności usług blisko domu, co jest ważne z punktu widzenia celu 2.3. Otóż bliskość niekoniecznie musi być rozumiana w sensie fizycznym, dostępność może być zagwarantowana poprzez różne kanały.

Zidentyfikowane podczas pandemii problemy jakie dotknęły edukację, służbę zdrowia czy działalność kulturową, nie dotyczą tylko pandemii, ale mają charakter bardziej ogólny, wiele z problemów, które zostały ujawnione dotyczyły poszczególne grupy osób od dłuższego czasu, jak np. brak dostępu do komputera przez uczniów i nauczycieli, ograniczany zakres i czasami umiejętności użytkownika platform edukacyjnych, w przypadku służby zdrowia ograniczony dostęp do świadczeń.

Miasto Warszawa, tak jak inne zastosowało się do ogólnych ograniczeń i podjęło pewne działania wspierające. Poza wsparciem jakie samorządy otrzymały ze strony państwa w celu zapewnienia uczniom dostępu do komputera, które należy uznać za znikome biorąc pod uwagę liczbę uczniów dotkniętych pandemią **Uruchomiono również możliwość wypożyczania ze szkół sprzętu komputerowego**, chociażby tego zakupionego przez Urząd Miasta w ramach projektu „Argos – Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu dzieci i młodzieży w Warszawie”. Aby ułatwić nauczycielom, a także uczniom przejście do procesu nauki zdalnej powstało **Warszawskie Repozytorium Pomysłów**. W ramach projektu zgromadzono adresy stron, które umożliwiają naukę zdalną, zawierają materiały, szkolenia oraz lekcje. Dodatkowo powstała baza materiałów, stworzona przez osoby upoważnione, a która może być dalej rozwijana. Przygotowywana jest także platforma **Eduwarszawa.pl**, która ma uporządkować i ułatwić zdalną pracę i naukę. **W ramach tego rozwiązania, uczniowie uzyskują dostęp do pakietu Microsoft Office 365 ProPlus. Dodatkowo uczniowie i nauczyciele będą mieli dostęp do specjalnej, edukacyjnej wersji gry Minecraft – Minecraft: Education Edition.**

W związku z rosnącą liczbą zachorowań, brakami kadrowymi i zamykaniem części oddziałów w szpitalach, zgodnie z zaleceniami Narodowego Funduszu Zdrowia **w Warszawie 230 instytucji Podstawowej Opieki Zdrowotnej udostępniło możliwość teleporad. W celu umożliwienia powszechnego dostępu do opieki zdrowotnej, miasto wprowadziło możliwość kontaktu z lekarzem za pośrednictwem tłumacza migowego.**

W odpowiedzi na zamknięcie wszelkich instytucji również instytucje kultury musiały wypracować nowy sposób dotarcia do zainteresowanych. W ramach akcji instytucje kultury, które są prowadzone lub współprowadzone przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (MKiDN), przygotowały ofertę umożliwiającą kontakt ze sztuką przez kanały internetowe. Z czasem do kampanii zaczęły dołączać także instytucje samorządowe. Poza szeregiem wydarzeń zastępczych, powstały także akcje mające na celu wesprzeć artystów oraz instytucje (dobrowolne zbiórki, np. #WspieramKulturę).

Problemy jakie dotknęły poszczególne instytucje mogą pojawić się również po ustabilizowaniu sytuacji związanej z pandemią COVID-19. Chociażby ze względu na zamknięcie wielu placówek, wiele wizyt, w przypadku których konsultacja telefoniczna nie jest wystarczająca, jest odwoływanych/przekładanych. Powoduje to kumulacje i przekroczenie możliwości logistycznych, kadrowych, a także finansowych placówek publicznych, dlatego ważne jest szukanie i wdrażanie rozwiązań alternatywnych, które zapewniłyby dostęp do usług we wszelkich sytuacjach kryzysowych.